

GAN-084009

Seat No. _____

M. Com. (Sem. IV) Examination**March / April - 2019****MCOME-404 : Management Accounting - II**

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- 1 મહારાજા કંપની પાસે રોકાણની એક તક છે. જેમાં રૂ. 80,000નું રોકાણ કરવાનું છે અને તેમાંથી અપેક્ષિત ચોખ્ખો રોકડ પ્રવાહ (કરવેરા બાદ પરંતુ ઘસારા પહેલાં) નીચે મુજબ છે :

વર્ષ	રોકડ પ્રવાહ રૂ.	વર્ષ	રોકડ પ્રવાહ રૂ.
1	14,000	6	16,000
2	14,000	7	20,000
3	14,000	8	30,000
4	14,000	9	20,000
5	14,000	10	8,000

મૂડી ખર્ચ 10% (વટાવનો દર) ધારીને નીચેની ગણતરી કરો :

- (1) રોકાણ પરત મુદ્દત
- (2) ચોખ્ખું વર્તમાન મૂલ્ય 10% વટાવ અવયવ લેખે.
- (3) નફાકારકતાનો આંક 10% વટાવ અવયવ લેખે.
- (4) 10% વટાવ અવયવ અને 15% વટાવ અવયવની મદદથી આંતરિક વળતરનો દર.

વર્ષ :	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
રૂ. 1નું વર્તમાન મૂલ્ય (10% લેખે)	.909	.826	.751	.683	.621	.564	.513	.467	.424	.386
રૂ. 1નું વર્તમાન મૂલ્ય (15% લેખે)	.870	.756	.658	.572	.497	.432	.376	.327	.284	.247

અથવા

(અ) મૂડી અંદાજપત્રના હેતુઓ અને મહત્ત્વ સમજાવો. 7

(બ) યોજનાના મૂલ્યાંકનની નીચેની પદ્ધતિઓ પૈકી એક ચર્ચો : 7

(1) રોકાણ પરત મુદતની પદ્ધતિ

(2) હિસાબી વળતર દરની પદ્ધતિ.

2 ગમે તે બે ના જવાબ આપો : 14

(અ) એક કંપની નવી વસ્તુનું ઉત્પાદન કરવા માટે બે પૈકી એક યંત્ર ખરીદવાની દરખાસ્ત પર વિચારણા કરી રહી છે. દરેક યંત્રમાં રૂ. 1,00,000 રોકાણ જરૂરી છે અને તે દરેકનું ઉપયોગી આયુષ્ય 4 વર્ષનું છે. બન્ને યંત્રોના વેચનારાઓએ યંત્રના ઉપયોગી આયુષ્યના અંતે તે યંત્રો રૂ. 10,000 ની કિંમતે ખરીદી લેવાની બાંહેધરી આપી છે. કંપનીના સંચાલકો જોખમકારક રોકાણ યોજનાનું મૂલ્યાંકન કરવા માટે ચોક્કસતા સમકડી અભિગમનો ઉપયોગ કરે છે. જોખમ માટે સુધારેલા વટાવનો દર 16% છે. જ્યારે જોખમ રહિત વળતરનો દર 10% છે. 10% ના દરે ચાર વર્ષનો વટાવ અવયવ 0.909, 0.826, 0.751, 0.683 છે.

વર્ષ	યંત્ર અ		યંત્ર બ	
	રોકડ પ્રવાહ રૂ.	ચોક્કસતા સમકડી CE	રોકડ પ્રવાહ રૂ.	ચોક્કસતા સમકડી CE
1	60,000	0.8	36,000	0.9
2	60,000	0.7	72,000	0.8
3	60,000	0.6	48,000	0.7
4	60,000	0.5	64,000	0.4

બે પૈકી કયું યંત્ર ખરીદવું જોઈએ.

(બ) એક કંપની મૂડી રોકાણની યોજના વિચારી રહી છે. જેમાં રૂ. 4,00,000નું પ્રારંભિક રોકાણ થશે. તેનું ઉપયોગી આયુષ્ય 5 વર્ષનું ગણવામાં આવે છે અને દર વર્ષે રૂ. 2,40,000 ની કુલ આવક ઉદ્ભવશે એવો અંદાજ છે. મૂડી પડતરનો દર 15% છે અને કુગાવાનો દર વાર્ષિક 10% ગણવામાં આવ્યો છે. દર વર્ષે રોકડ ખર્ચ રૂ. 80,000 થશે. ઘસારો સીધી લીટીની પદ્ધતિએ ગણવાનો છે. કરવેરાનો દર 50% ધારો. કુગાવાની અસર આપીને જણાવો કે આ યોજના સ્વીકારવી જોઈએ કે નહીં ?

15%ના દરે 5 વર્ષ માટેનો વટાવ અવયવ 0.870, 0.756, 0.658, 0.572 અને 0.497 છે.

- (ક) નિર્ણય વૃક્ષ અભિગમ સમજાવો.
(ડ) સંવેદનશીલતા વિશ્લેષણ સમજાવો.

- 3 (અ) સ્વરા લિ. ના બે વિભાગો જેના નામ વિભાગ A અને વિભાગ B છે. 7
બન્ને વિભાગની અંદાજિત માહિતી નીચે મુજબ છે :

વિગત	વિભાગ A	વિભાગ B
મૂડીની પડતર	18%	18%
શરૂનું રોકાણ	14,00,000	19,50,000
પ્રથમ વર્ષનો અંદાજિત રોકડ પ્રવાહ	2,00,000	3,00,000
વાર્ષિક રોકડ પ્રવાહ (2-5 વર્ષ)	4,50,000	5,00,000

કામગીરીના પ્રથમ વર્ષ દરમિયાન વિભાગ A એ પોતાનો બજાર હિસ્સો વિભાગ B ના ભોગે વધાર્યો છે.

ઉપરની માહિતી પરથી તૈયાર કરો :

- (અ) (1) રોકાયેલી મૂડી પર વળતર (ROI)
(2) શેષ આવક (RI) ના આધારે કામગીરીનું મૂલ્યાંકન કરો.
(બ) વિભાગ A એ પોતાના બજાર હિસ્સાનો 10% ભાગ વિભાગ Bના ભોગે વધાર્યો છે. એ હકિકત ધ્યાનમાં રાખીને બન્ને વિભાગના નફાની ગણતરી કરો.

અથવા

જવાબદારી હિસાબી પદ્ધતિ એટલે શું ? જવાબદારી કેન્દ્રો વિસ્તારથી સમજાવો.

(બ) ગમે તે બે લખો :

4

- (1) જવાબદારી હિસાબી પદ્ધતિના કોઈ પણ ચાર ફાયદા જણાવો.
- (2) શેષ આવકનો ખ્યાલ સમજાવો.
- (3) રોકાણ પર વળતર દર સમજાવો.

(ક) એક બે વાક્યમાં જવાબ આપો : (ગમે તે બે)

3

- (1) જવાબદારી હિસાબી પદ્ધતિની મર્યાદાઓ જણાવો
- (2) જવાબદારી કેન્દ્ર એટલે શું ?
- (3) નફા કેન્દ્ર એટલે શું ?

4 (અ) ભારત કંપનીના બે વિભાગો અ અને બ છે. વિભાગ-અ ત્રણ વસ્તુઓ K, L, M બનાવે છે. જેની એકમદીઠ વિગતો નીચે પ્રમાણે છે :

7

વિગત	K	L	M
બજાર કિંમત રૂ.	240	230	200
ચલિત ખર્ચ રૂ.	168	120	140
પ્રત્યક્ષ મજૂર કલાકો	4	5	3
વધુમાં વધુ શક્ય વેચાણ (એકમ)	1600	1000	600

વસ્તુ L ના 600 એકમોની વિભાગ બ ને જરૂરીયાત છે. જો વસ્તુ L વિભાગ અ માંથી નહીં મળે તો વિભાગ બ તેના જેવી વસ્તુ એકમદીઠ રૂ. 224ની કિંમતે ખુલ્લા બજારમાંથી ખરીદી શકે તેમ છે.

જો વિભાગ અ માં કુલ 15,000 પ્રત્યક્ષ મજૂર કલાકો, પ્રાપ્ય હોય તો વિભાગ બ માટે વસ્તુ L ના 600 એકમોની એકમદીઠ ફેરબદલી કિંમત કેટલી થશે ?

અથવા

ફેરબદલી કિંમત નિર્ધારણની બજારકિંમત પદ્ધતિ અને સીમાન્ત પડતર પદ્ધતિ સમજાવો.

(બ) ગમે તે બે લખો : 4

- (1) ફેરબદલી કિંમત એટલે શું ?
- (2) ફેરબદલી કિંમત નક્કી કરવાના હેતુઓ જણાવો.
- (3) કુલ પડતર વતા નફાની પદ્ધતિ શું છે ?

(ક) એક બે વાક્યમાં જવાબ આપો : (ગમે તે બે) 3

- (1) કુલ પડતરની પદ્ધતિ શું છે ?
- (2) બેવડી કિંમત નીતિના લાભો જણાવો.
- (3) આંતરરાષ્ટ્રીય ફેરબદલી કિંમત એટલે શું ?

5 સાચો વિકલ્પ પસંદ કરો : (ગમે તે સાત) 14

- (1) પરત આપ પદ્ધતિમાં _____ પરિબળને સૌથી વધુ મહત્વ આપવામાં આવે છે.
(A) સમય
(B) કિંમત
(C) અંદાજિત આયુષ્ય
(D) રોકડ પ્રવાહ
- (2) નફાકારકતા આંકનું બીજું નામ _____ છે.
(A) ચોખ્ખા વર્તમાન મૂલ્યનો ગુણોત્તર
(B) સલામતી ગાળો
(C) પડતર લાભ ગુણોત્તર
(D) ઉપરમાંથી કોઈ નહીં
- (3) મૂડી બજેટમાં દાખલ કરેલી વૈકલ્પિક પડતરને હંમેશા _____ આવે છે.
(A) ધ્યાનમાં લેવામાં
(B) અવગણના કરવામાં
(C) પડતર કિંમતે
(D) આપેલમાંથી એકપણ નહીં

- (4) નીચેનામાંથી કઈ જોખમ વિશ્લેષણની પદ્ધતિ નથી ?
- (A) સંવેદનશીલતા વિશ્લેષણ
- (B) દૃશ્ય વિશ્લેષણ
- (C) સમતૂટ બિંદુ વિશ્લેષણ
- (D) આપેલમાંથી એક પણ નહીં
- (5) કોઈ પણ નોડમાં કુલ સંભાવના હંમેશા _____ થાય છે.
- (A) 1
- (B) 0
- (C) -1
- (D) આપેલમાંથી એકપણ નહીં
- (6) _____ માં મૂડીની સ્થિર રકમની વહેંચણીનું સ્પર્ધાત્મક અને આર્થિક રીતે ઈચ્છનીય પ્રોજેક્ટ વચ્ચે કરવામાં આવે છે.
- (A) મૂડી અંદાજપત્ર
- (B) મૂડી માળખું
- (C) મૂડીની માપ બંધી
- (D) મૂડીનું સંચાલન
- (7) જો નાણાકીય વટાવ દર 19% અને કુગાવાનો દર 12% હોય તો વાસ્તવિક વટાવ દર કેટલો થશે ?
- (A) 7%
- (B) 5%
- (C) 5.70%
- (D) 6.25%

(8) જવાબદારી હિસાબી પદ્ધતિ સામાન્ય રીતે _____ સંચાલન સાથે કાર્યરત છે.

(A) કેન્દ્રિત

(B) એકમ

(C) વિકેન્દ્રિત

(D) આપેલ બધા જ

(9) જો મૂડીની પડતર 10% રોકાયેલી મૂડી રૂ. 5,00,000 અને ખરેખર નફો રૂ. 57,000 હોય તો શેષ કમાણી _____ થશે.

(A) રૂ. 5,000

(B) રૂ. 7,000

(C) રૂ. 57,000

(D) એકપણ નહીં

(10) _____ એટલે રોકાયેલી મૂડી પર વાજબી દરે વ્યાજ બાદ કર્યા પછી વધતો આવકનો વધારો.

(A) શેષ આવક

(B) મૂડીની પડતર

(C) નફો

(D) રોકાયેલી મૂડી પર વળતર.

ENGLISH VERSION

- 1 Maharaja Company has investment opportunity costing 14
Rs. 80,000 with the following expected net cash flow (i.e.
after taxes and before depreciation).

Year	Net Cash Flow Rs.	Year	Net Cash flow Rs.
1	14,000	6	16,000
2	14,000	7	20,000
3	14,000	8	30,000
4	14000	9	20,000
5	14,000	10	8,000

Using 10% as the cost of capital (Rate of discount) determine the following :

- (1) Pay back period.
- (2) Net present value at 10% discount factor.
- (3) Profitability Index at 10% discount factor.
- (4) Internal rate of return with the help of 10% discount factor and 15% discount factor.

Year	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Present value for Rs. 1 at 10%	.909	.826	.751	.683	.621	.564	.513	.467	.424	.386
Present value for Rs. 1 at 15%	.870	.756	.658	.572	.497	.432	.376	.327	.284	.247

OR

- (a) Explain objectives and importance of capital budgeting. 7
- (b) Discuss any one method or techniques from the following for project evaluation. 7
- (1) Pay back period method
- (2) Accounting rate of return method.

2 Attempt any two : 14

- (a) A company is considering a proposal to buy one machine out of two. An investment of Rs. 1,00,000 is required in each machine and useful life of each machine is estimated 4 years. The vendors of these machines have given a guarantee to purchase these machines for Rs. 10,000 at the end of their useful life. The company use certainly equivalent co-efficient to evaluate the risk projects. The risk adjusted rate of discount is 16%, while the riskless discount rate is 10%. The PV at 10% of Rs. 1 for four years is 0.909, 0.826, 0.751, 0.683.

Year	Machine A		Machine B	
	Cash flow Rs.	C.E.	Cash Flow Rs.	C.E
1	60,000	0.8	36,000	0.9
2	60,000	0.7	72,000	0.8
3	60,000	0.6	48,000	0.7
4	60,000	0.5	64,000	0.4

Which machine should be purchased ?

- (b) A company is considering a capital investment project, in which initial investment would be Rs. 4,00,000. Its useful life is estimated at 5 years and would yield cash revenue of Rs. 2,40,000. It is estimated that the general price level index will rise by 10% a year for the next five years. The cost of capital may be taken at 15%. It will require cash expenses of Rs. 80,000 every year. Depreciation is charged by straight line method and tax rate may be assumed to be 50%.

By making adjustment for inflation, state whether the project should be selected. The PV at 15% of Rs. 1 for five years is 0.870, 0.756, 0.658, 0.572 and 0.497.

- (c) Explain Decision Tree Analysis.
(d) Explain Sensitivity Analysis.

- 3 (a) Swara Ltd. has two division namely Division A and Division B. Following is the estimated information of both departments. 7

Particulars	Division A	Division B
Cost of Capital	18%	18%
Initial Investment (Rs.)	14,00,000	19,50,000
Estimated cash flow		
First Year (Rs.)	2,00,000	3,00,000
For 2-5 years (yearly) (Rs.)	4,50,000	5,00,000

During the first year under consideration Division A has expanded market at the cost of Division B. From the above information :

- (a) Evaluate performance based on
 - (1) Return on investment (ROI)
 - (2) Residual Income (RI)
- (b) Considering fact that division A has expanded 10%. Its market share at the cost of division B. Calculate profit for first year of both the division.

OR

What is Responsibility Accounting ? Explain responsibility centre in detail.

- (b) Attempt any two : **4**
 - (1) State any four benefits of Responsibility Accounting.
 - (2) Explain the concept of Residual Income.
 - (3) Explain : Return on Investment.
- (c) Answer in one or two sentences : (any two) **3**
 - (1) State limitations of Responsibility Accounting.
 - (2) What is responsibility centre ?
 - (3) What is Profit Centre ?

- 4 (a) Bharat Company is organized into two divisions 7
namely A and B produces three products K, L and M
data per unit are :

Particulars	K	L	M
Market Price (Rs.)	240	230	200
Variable Cost (Rs.)	168	120	140
Direct Labour hours	4	5	3
Maximum Sales Potential (Units)	1600	1000	600

Division B has demand for 600 units of product L for its use. If division A cannot supply the requirement division B can buy a similar product from market at Rs. 224 per unit.

What would be the transfer price of 600 units of L for division B, if the total direct labour hours available in division A are restricted at 15,000 ?

OR

Explain Market Price method and marginal cost method of transfer pricing method.

- (b) Attempt any two : 4
- (1) What is transfer pricing ?
 - (2) State the objectives of transfer pricing.
 - (3) What is the total cost plus method ?

(c) Answer in one or two sentences : (any two) 3

- (1) What is total cost method ?
- (2) State benefits of Dual Pricing.
- (3) What is international transfer pricing ?

5 Select correct option : (any **seven**) **14**

- (1) _____ is most important in payback method.
 - (A) Time
 - (B) Value
 - (C) Expected Life
 - (D) Cash Flow
- (2) Profitability is also known as _____.
 - (A) NPV Ratio
 - (B) Margin of safety
 - (C) Benefit cost ratio
 - (D) None of above
- (3) The opportunity cost of an input is always _____ in capital budgeting.
 - (A) Considered
 - (B) Ignored
 - (C) At cost
 - (D) None of given
- (4) Which of the following is not method of risk analysis ?
 - (A) Sensitivity Analysis
 - (B) Scenario Analysis
 - (C) Break Even Analysis
 - (D) None of above.

- (5) At any node total of probability will be always :
- (A) 1
 - (B) 0
 - (C) -1
 - (D) None of given
- (6) _____ involves the allocation of a fixed amount of capital among competing and economically desirable projects.
- (A) Capital Budgeting
 - (B) Capital structure
 - (C) Capital rationing
 - (D) Capital Management
- (7) If the money discount rate is 19% and inflation rate is 12%, then the real discount rate is _____.
- (A) 7%
 - (B) 5%
 - (C) 5.70%
 - (D) 6.25%
- (8) Responsibility accounting basically deals with _____ management.
- (A) Centralized
 - (B) Unitary
 - (C) Decentralized
 - (D) All of above

- (9) If the cost of capital is 10%, investment capital is Rs. 5,00,000 and actual profit is Rs. 57,000 then residual income will be _____.
- (A) Rs. 5,000
 - (B) Rs. 7,000
 - (C) Rs. 57,000
 - (D) None of above
- (10) _____ is defined as operating profit less on interest charge based on the assets.
- (A) Residual Income
 - (B) Cost of Capital
 - (C) Profit
 - (D) Return on investment (ROI)
-